

2 septembrie, ora 22.30

Generozitate prin muzică

27 august - 24 septembrie 2023
festivalenescu.ro

Program

CONCERTELE DE LA MIEZUL NOPTII

Ateneul Român

ENSEMBLE ZEFIRO

ALFREDO BERNARDINI dirijor

Mozart Serenada nr. 10 în si bemol major pentru instrumente de suflat K. 361/370a, *Gran Partita*
Largo – Molto allegro / Menuetto – Trio 1 – Trio 2 / Adagio / Menuetto (Allegretto) – Trio 1 – Trio 2 /
Romance (Adagio, Allegretto) / Tema con variazioni (Andante) / Finale (Molto allegro)

Instrumentiști:

ALFREDO BERNARDINI, PAOLO GRAZZI oboi

LORENZO COPPOLA, EDUARDO BELTRAN clarinet

DANILO ZAULI, MIRIAM CALDARINI corno di bassetto

EMMANUEL FRANKENBERG, FABIO FORGIARINI, DILENO BALDIN, FRANCESCO MEUCCI corn

ALBERTO GRAZZI, GIORGIO MANDOLESI fagot

PAOLO ZUCCHERI contrabas

Încă din primele decenii ale secolului al XVIII-lea, instrumentele de suflat s-au emancipat și au câștigat în proeminență, depășindu-și condiția de însoțitoare ale procesiunilor oficiale, administrative, religioase, sau în cadrul ceremoniilor militare. Au apărut concerte pentru diferite instrumente de suflat soliste, dar în același timp s-a dezvoltat și un gen de cameră specific, acela al ansamblurilor de lemne, la care se adăugau cornii, fiecare instrument apărând, de obicei, în perechi.

Denumit Harmoniemusik, acest mediu cu structură variabilă a devenit atât de popular, încât multe curți aristocratice, mai mari sau mai mici, considerau drept obligatorie pentru respectarea statutului de noblete, rafinament și bunăstare, angajarea unui grup de suflători care să interpreteze la diferite ocazii divertismente, serenade, partite și casațiuni. Cum acestea se cântau mai mult pentru distracție și amuzament, în timpul dineurilor, al banchetelor și chiar al partidelor de vânătoare, muzica nu trebuia să fie pretențioasă. Așa se explică numărul impresionant de lucrări de conjunctură compuse de-a lungul unui secol – după unele cercetări, peste zece mii – semnate atât de nume modeste, cât și de celebrități ca Haydn, Mozart, Beethoven și Schubert. Având în vedere cine comanda piesele, aspectul financiar nu era de neglijat, dar marii compozitori ai Clasicismului au văzut chiar și în acest gen muzical modest o ocazie pentru a experimenta și a realiza opusuri care să nu dispară în irelevanță după prima audiție. Nu doar statutul nobil, dar și cel artistic se cerea respectat în orice situație. În același timp, s-a răspândit treptat și tradiția aranjamentelor, pentru astfel de grupuri, după opere și simfonii la modă, care puteau fi astfel cântate de amatori și auzite în contexte private. De pildă, Mozart însuși a pus la punct o transcripție a operei *Răpirea din Serai*, pentru uzul ansamblului profesionist de Harmoniemusik al împăratului Iosif al II-lea.

Cea mai cunoscută serenadă de Mozart rămâne, fără îndoială, *Mica Serenadă*, cu a sa primă parte inconfundabilă, marcă înregistrată a geniului melodic care a compus-o. Relativ scurtă, scrisă pentru coarde, în succesiunea celor patru părți consacrate ale cvartetului și simfoniei, fermecătoare și accesibilă, aceasta întrunește toate caracteristicile unei muzici de salon de succes. Prin contrast, în **Serenada nr. 10**, Mozart dezvăluie o viziune mult mai serioasă asupra genului. Cele șapte mișcări conservă caracterul lejer subînțeles, dar îl îmbogățesc cu o sonoritate generoasă, pusă în scenă de nu mai puțin de 13 instrumente, dintre care 12 de suflat (inclusiv patru corni!) și un contrabas (ce poate fi înlocuit cu un contrafagot). Modulații neașteptate, variații de caracter, pasaje solistice de virtuozitate, dialoguri între participanți, toate într-un amestec rafinat de culori instrumentale, constituie câteva dintre caracteristicile unei lucrări monumentale și în același timp ușor de urmărit.

Program

Compusă cel mai probabil în 1781, **Gran Partita** constituie una dintre primele lucrări scrise de Mozart în anul stabilirii la Viena. Ne putem gândi la tânărul dar deja experimentatul compozitor, dornic să impresioneze capitala imperială și să o cucerească pe terenul muzicii gustate de un public larg, dar printr-o creație care să atragă atenția și artiștilor profesioniști. Unul dintre aceștia era clarinetistul celebru în epocă Anton Stadler, membru al Orchestrei Teatrului de Curte (viitoarea Filarmonică din Viena), care avea să devină un apropiat al compozitorului și pentru care Mozart a compus opusuri nemuritoare, precum Cvintetul cu clarinet și Concertul pentru clarinet și orchestră. Tot Stadler apare și în primul concert cunoscut cu *Gran Partita*, care a avut loc în 1784.

În filmul de Oscar, *Amadeus*, Salieri îl cunoaște pe Mozart la un banchet unde, pe fundal, se aude Serenada în Si bemol major. Apropiindu-se de partitură, personajul compozitorului italian își spune în timp ce rememorează scena: „Aceasta nu era o compoziție scrisă de un clovn. Era o muzică așa cum nu mai auzisem vreodată, plină de un dor de neconsolat. Mi se părea că aud vocea lui Dumnezeu”.

Mihai Cojocaru

Ansamblu

În mitologia greacă, Zephyr – **ZEFIRO** (în italiană) – era zeul blând și bun al vântului de vest. În 1989, oboiștii Alfredo Bernardini și Paolo Grazzi, precum și fagotistul Alberto Grazzi, membri ai unora dintre cele mai remarcabile orchestre baroce, au fondat ZEFIRO, un grup muzical versatil, specializat în repertoriul secolului al XVIII-lea, care acordă o importanță deosebită instrumentelor de suflat.

De atunci, ZEFIRO a concertat la numeroase festivaluri europene importante, inclusiv la cele din Amsterdam, Aranjuez, Barcelona, Bonn, Geneva, Graz, Helsinki, Innsbruck, Londra, Liege, Lyon, Malmö, Manchester, Milano, München, Palma de Mallorca, Paris, Potsdam, Praga, Ravenna,

Regensburg, Roma, Salzburg, Stuttgart, Stresa, Utrecht și Viena. Au cântat, de asemenea, în Israel, Egipt, Japonia, Coreea, SUA, Canada, Argentina, Chile, Uruguay și Brazilia și au primit întotdeauna răspunsuri entuziaste atât din partea publicului, cât și a presei.

În 1999, ZEFIRO a realizat un film documentar despre Antonio Vivaldi pentru compania belgiană de radiodifuziune RTBF. Printre înregistrările ZEFIRO se numără cele șase Sonate pentru două oboaie și fagot de Jan Dismas Zelenka, integrala lucrărilor pentru ansamblu de suflători de Wolfgang Amadeus Mozart și aranjamentele proprii pentru 12 suflători și contrabas ale unor fragmente din cele trei opere de Mozart pe librete de Lorenzo da Ponte, Concerte pentru oboi, fagot și coarde și *Concerti per vari strumenti* de Antonio Vivaldi ca parte a proiectului Opus/Naïve pentru înregistrarea integrală a muzicii acestui compozitor din Biblioteca Universității din Torino.

Ansamblul a reabilitat, de asemenea, doi compozitori remarcabili de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, Georg Druschetzky și Luigi Gatti, iar înregistrarea *Muzicii apei* de Händel și a *Wassermusik*-ului de Telemann a stabilit reputația ZEFIRO și ca orchestră barocă.

De asemenea, înregistrările pentru casa de discuri Deutsche Harmonia Mundi/Sony Bmg care includ muzică pentru suflători de L.V. Beethoven, *Divertimenti pentru suflători și coarde* de W.A. Mozart, *Muzica Focurilor de Artificii* de G.F. Handel și *Concerti & Overture* de J.F. Fasch.

Înregistrări mai recente, toate publicate la casa de discuri Arcana, includ concertele pentru fagot de Vivaldi, *Ouvertures* de Telemann, concertele venețiene pentru oboi, CD-ul „Harmonie & Turcherie”, *Overture/Suite* de Bach și Concertele Brandenburgice.

Toate aceste CD-uri au primit mai multe premii internaționale, printre care râvnitul Grand Prix du Disque, „Premio Nazionale Classic Voice” și „Choc du Monde de la Musique de l'année 2007”, „Editor's Choice di Gramophone”, „Diapason d'Or de l'année 2009”, „Premio Franco Abbiati 2016”; ZEFIRO este acum o referință la nivel mondial, renumit pentru interpretările sale virtuozice ale repertoriului de suflători pe instrumente de epocă.

Activitatea Zefiro este împărțită în trei formații: ansamblu de cameră, grup de suflători (*Harmonie*) și orchestră barocă, pentru a acoperi o parte vastă a repertoriului baroc, de la Concertele lui Vivaldi la Operele lui Händel, de la Cantatele lui Bach și Missele lui Haydn la muzica pentru suflători de Mozart, Rossini și Beethoven.

www.ensemblezefiro.it

©Vito Magnanini

Născut la Roma în 1961, **Alfredo Bernardini** s-a mutat în Olanda în 1981 pentru a se specializa în oboi baroc și muzică veche cu, printre alții, Bruce Haynes și Ku Ebbinge. În 1987 a primit diploma de solist de la Conservatorul Regal din Haga.

A concertat în toată Europa, în Rusia, SUA, Canada, Japonia, China, Coreea, Malaezia, Egipt, Israel, America de Sud și Australia ca membru al unor prestigioase ansambluri baroce precum Hesperion XX, Le Concert des Nations, La Petite Bande, The Amsterdam Baroque Orchestra, Das Freiburger Barockorchester, The English Concert, Bach Collegium Japan, Balthasar Neumann Ensemble și altele. A cântat în peste 100 de înregistrări.

În 1989 a fondat ansamblul ZEFIRO împreună cu frații Paolo și Alberto Grazi. Înregistrările sale cu Zefiro au câștigat premii importante, cum ar fi Cannes Classical Award și Diapason d'Or de l'Année 2009. În calitate de director, a colaborat cu orchestre din Italia, Franța, Germania, Spania, Portugalia, Belgia, Olanda, Irlanda, Danemarca, Norvegia, Polonia, Marea Britanie, Suedia, Canada, Cuba, Australia, Israel și cu Orchestra Barocă a Uniunii Europene.

În ianuarie 2013 a fost consilier și director al primului proiect de orchestră barocă al „El Sistema de Musica” din Venezuela.

Cercetările sale privind istoria instrumentelor muzicale de suflat din lemn au avut ca rezultat mai multe articole publicate de importante reviste internaționale. Din 1992 predă oboi baroc la Conservatorul din Amsterdam, iar din 2014 este profesor la Universitatea Mozarteum din Salzburg. De asemenea, a predat între 2002 și 2009 la Escola Superior de Musica de Catalunya din Barcelona. A fost, de asemenea, profesor invitat în academii de muzică și cursuri de vară în Italia, Franța, Spania, Portugalia, Germania, Austria, Danemarca, Israel și SUA.

©Foppe Schut